

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravišтво je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{8}$ strani 25 K, za $\frac{1}{2}$ strani 18 K, za $\frac{1}{4}$ strani 9 K, za $\frac{1}{8}$ strani 5 K, $\frac{1}{16}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Deželni zbor Kranjski.

Petek, dne 27. marca so se zopet odprla vrata našega deželnega zastopstva. Cela kopica nalog čaka rešitve. In vendar nimamo nade, da bi prinesel ta deželni zbor kmalu kaj sadu. Prvo sejo je otvoril deželni predsednik Švarc z nagovorom brez vsake barve. Prav po nepotrebnem je v svojo neokretno slovenščino vpletel par nemških stavkov. Nato je novi deželni glavar Fran Šuklje v slovensko-nemškem govoru premleval fraze in zaklical živio in „Hoch“ cesarju. Šuklje sploh vodi deželni zbor nad 96% slovenske kronovine v napol nemški obliki.

Zanimiva pa je bila volitev deželnega odbora. Iz veleposestniške-deskarske kurije so izvolili Nemci grofča Barbota, iz mestne kurije naprednjaki dr. Tavčarja, iz kmetске klerikalci — Lampeta, iz cele zbornice pa so združeni Nemci in klerikalci izvolili — dr. Šušteršiča. Državni poslanec dr. Šušteršič je dobil 26 glasov in sicer 11 nemških in 15 klerikalnih! Izjavil je, da le začasno sprejema to mesto, dokler ne bo izvoljen drug pravnik v klerikalno delegacijo. Menda ni Šušteršiča vodil ozir na 2000 gld. plače deželnega odbornika. Njegov naslednik bo baje dr. Pegan, ki ga menijo klerikalci predložiti v „volitev“ svojim „backom“, ko bo 30 let star. Radovedni smo, kateri klerikalec je obsojen na smrt, da ga zamenjajo s Peganom.

Kot sad kompromisa med strankami, ki ga je izkuhal ministrski predsednik Beck, se je pojavila malenkost: izvolil se je „ustavni odsek“, ki bo razmišljal o volilni reformi. Torej smo prav tam kot pred šestimi leti. V ustavni odsek so voljeni: dr. Tavčar, dr. Triller, Plantan, Barbo, Lichtenberg, Schwegel, dr. Šušteršič, dr. Krek, Jaklič, Povše, Lampe, dr. Eger.

Kaj pomagata ustavni odsek, ko pa ni mnogo upati, da kaj sadu prinese? Ta čas pa delo v zbornici počiva.

Politične vesti.

Narodna stranka na Štajerskem prireja velike shode za volilno reformo. Nemci odgovarjajo tako: Če bi veljalo to, kar Slovenci zahtevajo, da namreč bodi vsem enako, potem imajo Slovenci prav. A mi ne priznamo tega načela, mi pravimo: vsakemu svoje. Tako se ta narod izvija, ker se boji ravnopravnosti. Kdo upa na kak sporazum s temi zatiralci?

Goriški deželni glavar bo bržkone klerikalec Faidutti. Nekateri se ogrevajo za liberalca Maranija, župana v Gorici.

V Žireh je kmetška stranka dosegla zmago pri občinskih volitvah. ✓

Klerikalni študentje so najsmešnejše prikazni pod milim nebom. Križce in Marijine svetinje nosijo, na prsi se trkajo in svetnikom pete ližejo, če jih vidijo tisti, ki jim želodce polnijo. Na univerzi pa bi radi igrali burše. Znano je, da imajo nemški burši oslovsko navado, da se med sabo, če se kaj žaliyo, s sabljami sekajo. Dvoboj je glavni znak burševstva. Klerikalci so proti dvoboju, čeravno je Peter Malhu odsekal uho. Sablja ob boku je znamenje dvobojnega stališča. Če imajo nemški študenti kako slavnost, se našemijo kakor srake in maskare in jo s sabljami mahajo skozi vseučilišče. To pa klerikalcem spati ne da. Sicer se ne smejo sabljati, ker to duhovščini ni prav, a sablje bi le radi nosili. Burši jih vselej pretepo, če pridejo klerikalne šeme s sabljami strašiti in rožljati, češ, kaj boste revšeta s sabljo, če jo pa sukati ne znate. To pa klerikalce boli. V proračunskem odseku dunajskega parlamenta so duhovniki napravili malo obstrukcijo, da izsilijo iz naučnega ministra zagotovilo, da bodo smeli nositi klerikalni študenti sablje po vseučilišču. In s takimi neumnostmi se mora pečati zbornica!

V ministrstvu so začeli Čehi nekoliko resneje opozarjati ministrskega predsednika, naj izpolni obljube, ki jih je dal Čehom. Ministra Fiedler in Prašek grozita z odstopom.

Nemški cesar je šel na Krf. Na poti mu je prišel v pozdrav naproti kralj italjanski. Vladarja sta se poljubila. Kaj bolj pomembnega se ni zgodilo. Srečni narodi!

Dopisi.

✓ **Iz Dobračeve.** Pri nas v Žireh se veselo gibljemo. Imeli smo občinske volitve, ki so izpadle povsem ugodno; zmagali so z veliko večino napredni kmetski kandidatje, ki so vneti za občni blagor in povzdigo kmetskega stanu. Vsa čast gre v tem oziru vrlim Ledincem in Sernečanom, ki so odločno naprednega mišljenja in tudi vzorni gospodarji ter vneti pristaši kmetske (agrarne) stranke. Ti so nam omogočili še častnejšo zmago s svojim možatim nastopom. Ves silni napor in vsa strastno neumna agitacija od strani klerikalcev ni nič pomagala. Klerikalci so padli neusmiljeno z obema kaplanoma vred, kakor ščurki v lonec. Ko so klerikalci videli, da s poštenim bojem ne zmagajo, skušali so napraviti razdor v naših vrstah. V tem oziru so se posebno odlikovali neki junaki, ki slišijo na ime dolgouhe in skokonoge živali. Le-ti posestniki, preveč razsvetljenih možgan, so pridobili par marijonet brez lastne misli, in žnjimi ustvarili strančico (11 po številu), ki služi v zabavo vsem inteligentnim Žirovcem in se imenuje: Zajčje-klerikalna stranka. Mi smo pomedli vso to klerikalno revščino

med smetje, zmagali smo v III. razredu s skoro sto glasovi večine. Ravno tako smo tudi v II. razredu častno dvignili svoj prapor ter pokazali nazadnjakom, da v Žireh prehaja čas zanje. — Na Dobračevi smo z navdušenjem ustanovili „Kmetsko hranilnico in posojilnico“, ki se pridruži k „Zvezi slovenskih Zadrug“ v Ljubljani. V tem oziru vsa čast idrijskemu notarju g. A. Pegan-u, ki je prišel v Žiri in vse podpise poveril popolnoma brezplačno. Hranilnico in posojilnico je poklical v življenje vrli naš buditelj jurist g. Ivan Kavčič, ki med nami deluje in nas spodbuja z vso svojo energijo k osamosvojenju in pravemu napredku. Ako bi bilo povsod posejanih nekaj takih mož, kakor je on, potem bi bilo kmalo s klerikalizmom ob tla. Mlada generacija je pri nas že itak popolnoma antiklerikalnega mišljenja. To pa seveda jezi in peče srborite rimske sužnje in one duševne pokveke, ki prejemajo vsakdanjo krmo iz „Domoljuba“, „Bogoljuba“ in „Slovenca“ in koji najvišjo svetost in modrost prinašajo „od dr. Aleša Ušeničnika“ filozofičnih člankov v „Rimskem katoliškem obzorniku“. Naj uganjajo klerikalci, kar se jim poljubi, kolo časa se vrti naprej in ne ustavi ga nobena sila. „Mi vstajamo ponosno in samozavestno“, klerikalizmu pa pada moč, nič ne pomaga vpitje petelinčkov, ki med nami sejejo prepir, razdvajajo naše ljudstvo in ga tlačijo v duševno temo. Tudi danes 25. sušca je vpil kaplan iz prižnice, toda njegovo bevskanje je tolklo njega samega po zobeh

Listek.

Peš na Vezuv.

Potopisna črtica. — Spisal Fr. Valenčič.

(Dalje.)

Prebivalci se žive od poljedelstva in ribolovstva. Proti morju so obrnjene navpično strme, jako visoke pečine, kjer so še ostanki starih rimskih zgradb in svetišč.

Terracino sva zapustila ob šestih zjutraj. Načrt tega dneva je bil, da prehodiva preko mest Fondi, Gaeta do Formije.

Ob desetih zjutraj sva zagledala krasno jezero: Lago di Fondi. Tam sva imela svoj popoldanski odmor.

Zavila sva pod košato gabrovo drevo in legla. Dan je bil lep, vročina se je pojavila z vso močjo.

Za hrbtom se je spenjala strma gora: S. Biago in ob njegovem vznožju sta manevrirali dve kompaniji laške infanterije. Po rdeči mastni oranici so iskali hrane črni, brezdlaki prešiči, a njih pastir je sviral na piščal narodno pesem. Pred mano se je razprostiralo lepo jezero s čisto, modrobojno vodo. V sredi je mal otok, pokrit s senčnatimi gaji, a med njimi se je bleščal v solnčni svetlobi mal gradič. Na jezeru se je zibalo par praznih čolnov. Zdelo se mi je, da sem v tem trenutku v lepi blejski okolici.

Tam daleč pri morju na jugozahodni strani se spenjata dve strmi gori: Monte Crocifisso in monte Cefalo. Tam blizu ob njih vznožju leži mestece Gaeta. Ob treh sva se dvignila, ob sedmih zvečer sva bila v mestu Fondi. Načrta nisva mogla zvršiti. Predaleč je bilo do Formije in poleg tega mi je zatekala desna noga.

Ko sva dospela v Fondi, je bilo po vseh ulicah sila živahno življenje. Mesto ima električno razsvetljavo. Šla sva po ozki, ljudi polni ulici, kar me prime možka roka za ramo. Kaj neki hoče, sem si mislil.

Nabrala se je cela gruča radovednežev. Smatrali so nas za Francoze.

„Vous êtes des Français“? — „Oui Monsieur.“

„Entrez. Vous pouvez dormir ici. C' est un asile pour des étrangers.“

Mož mi je pravil, da lahko prespiva v asilu, ki je brezplačen za tuje potujoče rokodelce. Govoril je slabo francoski in jaz ravnotako, a razumela sva se navzlic temu.

Rekel sem mu, da pridem pozneje, kar pa nisem storil, ker bi bili zahtevali od mene izkazil, namreč delavsko knjižico, a moja edina legitimacija je bila indeks iz dunajske univerze.

Šla sva na vrt nekega kmeta in legla pod širokolistno alejo. Na vrtu so bile slamnate kočice, figova drevesa, posuta z zreli figami; v ravnih črtah so rasle

nazaj, mi se na to več ne oziramo. Še celo vseč nam je. Mi se pa združimo v krepko bojno falango in čvrsto v boj za duševno in gospodarsko osamosvojitve kmetškega stanu, premišljajmo, berimo učimo se. Pokažimo hrbet hinavskim in kričavim ljudskim sleparjem. Le v samopomoči je rešitev. Živel gospodarski napredek in misel svobodna!

Domače vesti.

Za „Sokolski dom v Postojni“ so darovali: br. G. Demšar, c. kr. notar 1 K, br. Fran Paternost izročil 2 K, ki jih je daroval g. Pfeiffer iz Prage, br. dr. Jul. Kotzmuth, c. kr. okr. zdravnik daroval 10 K. Cenj. darovalcem naša najiskrenejša hvala! Na zdar!

Postojnsko jamo je v ponedeljek obiskalo 40 gojencev trgovske šole iz Kolina na Češkem pod vodstvom profesorjev, ki jim je jako ugajala nje krasota.

Konkurz čez tvrdko Leopold Vukič v Postojni je vstavljen, ker se je gosp. Vukič z upniki poravnal. Trgovina je z dnem 27. t. m. zopet odprta.

Krasno pomladansko vreme imamo v Postojni, radi tega se je že polagoma pričelo z zidar-skimi deli.

Telovadno društvo „Sokol“ v Postojni priredi o Velikinoči v dvorani „Narodnega hotela“ akademijo. V ta namen se telovadci pridno vadijo. Upati je najboljšega uspeha.

Voda postojnskega vodovoda je po najzadnejši analizi izborna. Zdravstveno stanje izborna.

Trnovska čitalnica vidno napreduje in deluje; z izposojanjem knjig je prišlo tako ob nedeljah, da se mora celi dve uri oddajati knjige, katerih je začelo zmanjkovati za otroke, za katere niso vsake dobre, kajti knjižničar zna dati vsakemu, kar mu gre in spada k njegovim letom. Zato bi bilo vrlo dobro, da bi tisti, ki imajo doma kaj knjig, katere ne rabijo, jih darovali čitalnici, da bode lažje ustregla številu izposojevalcev.

Sokolska veselica v Bistrici se je dobro obnesla. Posebno je treba poudarjati, da je pevsko in tamburaško društvo iz Košane izvrstno rešilo svojo nalogo; posebno tamburaši so kaj vrlo udarjali. Ob pogledu na te vrle priproste kmečke sinove nam je nehote vstajala misel, da smo v Trnovem še daleč za njimi; in vendar upamo, da bomo jim mogoče še kedaj vrnil obisk. Tudi tukaj bi se ustanovilo tamburaško društvo, samo ako bi imeli učitelja, pa ga ni. Vrlim fantom košanskim kličemo sokolski: Na zdar! in se priporočamo še v prihodnjic, kajti takšni izleti vzbujajo pogum.

Župnik Kukelj se je v četrtek pripeljal iz Šenčurja pri Kranju v Ljubljano. Ukazal je izvoščeku, naj ga pelje h Krisperju na Mestni trg in odtod v zasebno bolnišnico Leonišče. Ko je voznik poklical gospoda pri Krisperju, ta ni dal več glasu od sebe. Voznik je dirjal ž njim v Leonišče. Tu so izjavili, da ne sprejemajo

trte, obložene z zrelim grozdem; njih veje so visele liki girlande od citronovega do oranžnega drevesa. Na njih so rasle mnogoštevilne, še zelene citrone in male zoreče oranže. Ta vrt mi je ugajal po svojem, meni nenavadnem južnem sadju. Ograjo so tvorile nebrojne aleje. Takih vrtov nisem našel pri nas v najbolj razkošnem parku.

Komaj sva se zazibala v prijetni ugodnosti, obdana od čudovite aleje, od citron in zlatih oranž, od debelih, prosojnih jagod zrelega grozdja, ko zaslišiva sumljivo šepetanje par korakov od naju. Ko sem tja pogledal, poskrilo se je par ljudi v slamnate koče in se glasno menili. Dobil sem utis, da so bili v prepiru.

Bilo je vse nekaj družega. Ko gledam v tisti smeri, zaslišim tleskanje rok, dlan ob dlan in v tistem hipu je skočilo par psov na naju in lajalo, kazoč ostre zobe.

Razumel sem položaj. Kmet se je bal, da mu ne pokradeva zrelega sadja in je naju prepodil na ta način.

Sam pa le ni prišel, ker se, kakor sem že preje omenil, bolj boji sumljivih popotnikov kot samega vraga.

Od psov pregnana sva šla klaverno nazaj v mesto in vzela prenočišče. Ker sem imel otečeno nogo, mi je bilo naposled prav. Po noči sem si stavil mrzle obkladke in otekline mi je proti jutru prenehala.

Drugo jutro sva šla naprej in pasirala mestece Itri. Čez par ur sva zagledala široko morje in nedaleč

od tam ob ozkem rtu mestece Gaeta. Hitela sva naprej in dospela do trga Formia.

Ker sem imel bolno nogo in bil poleg tega utrujen, sedla sva na brzovlak do mesta Capua. Naveličal sem se te večne naporne hoje in komaj čakal, da pridem v Neapelj. Vlak je brzel in v par urah sva bila v mestu Capua.

Capua šteje 14.000 prebivalcev in je zgrajena tam, kjer je preje stalo mesto Casilinum. Capua, znamenito mesto starega veka, leži 4 km proti jugu. Sedanje mesto Capua je močno utrjeno in ima veliko garnizijo. Južno od tu so se vršile leta 1800 ob reki Volturno krvave bitke za združenje Italije. Tu je premagal Garibaldi neapoljsko armado.

Od mesta Capua do Neapelja drži tako široka cesta, da lahko vozi po nji vstric pet s senom obloženih vozov. Na dveh straneh ceste ležijo polja, porasla z lanom. Na več krajih sem opazil ljudi, ki so trli lan in delali vrvi.

Proti mestu Aversa, kamor sva šla peš ta dan, rastejo celi gozdovi visokih palm. Čudovita drevesa! To so aristokrati med drevesi. Vitko-rasla, brezvejnata debela se spenjajo visoko navzgor, a na vrhu počiva neznatna krona, podobna velikemu krožniku. To daje južnim krajem čudovit kolorit. V mraku sva dospela do mesta Aversa in tam prenočila.

mrličev, odtod je zapeljal voznik v deželno bolnico in odtam na mestni magistrat. Tu so pregledali obleko mrtvega in našli v njej hranilno knjižico, v kateri je bilo zapisano ime pokojnika.

Povodom praznika sv. Jožefa je pohitelo nekaj Notranjcev v Ricmanje, da si tam ogledajo kraje in ljudi. Poleg družega so videli, da ima Ricmanje, vas srednje velikosti, bralno in pevsko društvo, knjižnico, posojilnico in narodni dom.

Iz Zagorja. Dne 10. t. m. je bil prvi živinski sejm naše občine po preteku kakih 40 let. Navadno so prvi sejmi zelo slabi in treba je precej časa, da se vpeljejo, a pri nas ni bilo tako, kajti v kljub najslabšemu vremenu in hudemu dežju, nabralo se je čez 300 glav živine. Potrebo, da se vpeljejo živinski sejmi za zgorenjo Pivko so vsi videli, zato je pa tudi vsak prignal, ako je le misel imel prodati, kupca je bilo dosti; prišli so tudi laški mesarji. Kupčija je bila zelo dobra! Upajmo, da bode vreme za drugi semenj, ki se vrši binkoštni teden. Sejmišče leži zelo ugodno; zaprto je proti vsem vetrovom in je obsajeno z drevjem. Želeti je, da se sejmi dobro vpeljejo.

Gospodarskemu odboru v Zagorju! G. A. Koren je postavil od vogala prepornega zidu do vogala cerkvenega zidu leseno ograjo. Vsak občan ve, da je javna pot skozi dvorišče gosp. A. Korena. Zakaj se ni gospodarski odbor uprl temu in ukazal gosp. Korenu podreti lesene ograje? Zagotovo vemo, da bode stal

Aversa leži v neposredni bližini Neapelja in šteje do 15.000 prebivalcev. Mesto je sila živahno. Povsod se zazna južni temperament: vpitje in silen ropot po ulicah. Južno sadje se prodaja v izobilju: Melone, oranže, citrone, mandlje, pinjoli, izbrano grozdje s podolgovatimi jagodami, debele breskve, fige in drugo.

V okolici je nebroj krasnih vil, obdanih z oljkami, s trto, pinijami, palmami. V vinogradih rase dragoceno vino Asprino, ki se tako peni, da ga ni moči natočiti v kozarec.

Dasi sva bila v neposredni bližini Neapelja, vendar nisva mogla zazreti ne morja, ne mesta. Tam doli se zazna visoka gora z dvema vrhovi. V sredi je zobčasto sedlo. Prvi vrh se zove: Monte Somma, v sredi je sedlo: atrio del Cavallo, in drugi vrh je v večnem dimu zaviti vulkan Vezuv.

Od Averse do Neapelja vozi električni tramvaj za mal denar.

Zjutraj ob sedmih sva že sedela v njem in hajd v Neapelj.

Tramvaj je hitro vozil po živahnih ulicah. Čez nekaj minut se je odprlo široko morje.

V polukrogu od gore Monte Possili pa do Vezuva in še dalje se razteza morska obal. Ob tem zalivu je zgrajeno mesto Neapelj.

(Dalje prihodnjič.)

čez eno leto na mestu lesene ograje zid! Tako bode prišla soseska ob svet! Spominjamo samo, kako je nastopil ves odbor zoper g. A. Domicelj-a, ki je zasadil ob zidu svojega vinograda smreke v zavetje proti burji, kar je za sosesko le dobro, a tu v slučaju g. A. Korena ni kar nič storil, akoravno je velike važnosti. Odkod to pristransko ravnanje? Prosimo odgovora!

Na Vipavskem je po deželnozborskih volitvah vse nekam mirno in tiho. Izid volitev na Goriškem je marsikoga iznenadil. Pokazalo se je, da se bomo morali od Goričanov učiti, če se hočemo od klerikalcev posloviti. Na Vipavskem je še mnogo mnogo dela, delo za premostitev prepada med inteligenco in širšimi sloji počasi napreduje. Tudi na gospodarskem polju gre zelo počasi. O mladeniški organizaciji ni govora. Kedaj vzklije vipavski sokol? O tem ni mogoče prorokovati. Na tisoče „Domoljuba“ roma vsak teden na Vipavsko. V „Notranjca“ dopisovati in mu preskrbeti novih naročnikov, to malokomu pride na misel; marsikdo raje dopisuje v časopise, ki so razširjeni le v višjih krogih. Na delo za skupni blagor! Res, da se je ljudstvu škodljivi klerikalizem v zadnjih letih na Vipavskem močno razvil ter se na veselje farovžev še vedno razvija, toda vztrajno delo in požrtvovalnost ga zamoreta lokalizirati.

Iz Orehka nam poroča rodoljub: Kako krasno se razvija pri nas narodno življenje, ki naj daje našemu kmetu potrebno omiko in ob enem pošteno veselje! Dne 19. t. m. je priredilo naše vrlo pevsko društvo podoknico bl. g. in gospej Dolenčevi. Pevsko društvo se s tem gospodu grajščaku in gospej zahvaljuje za dar, ki je naši blagajni jako dobro došel. Sedaj snujemo tamburaški zbor, katerega se vsi vesele. Pevski zbor dobi čepice. Bralno društvo se bode vzbudilo v novo veselo življenje ter se z njim združila javna knjižnica, kar bode v veliko korist našega tako narodno naprednega ljudstva. Narodna dolžnost me veže, da zadnjo notico o notranjskih volitvah popravim v toliko — ker je „Notranjec“ pisal, da se je Notranjska pri volitvah tako malozavedna izkazala, da je vas Orehek brez vsake agitacije poslala na volišče 95 % volilcev, ki so vsi kot eden mož volili poslance naše kmečke stranke. Bodi Orehek zgled notranjskim kmečkim občinam. Duhovna še nimamo, a kadar pride, naj pride v geslu Kristovem: „Jaz Vam prinašam svoj mir.“ Sprejeli ga bomo z ljubeznijo.

Volk in jagnje. C. kr. vlada razglša, da se bo strogo kaznovalo, „ne le kot policijski prestop, ampak tudi pri kazenski sodnji,“ če kdo „mirno (?) in malomarno“ vozi. To pa zaradi avtomobilov in motorjev, ki vozijo po naših cestah. Nimamo nič proti modernim prometnim sredstvom, toda v tem slučaju je jasno, da je zamenjala vlada jagnje in volka. V razglasu beremo: „Vsak naj pomisli, da so na cesti tudi stroji in ne samo (!) ljudje in živina.“ „Ljudstvo se opozori, kako žalostne posledice ima lahko nebrižnost.“ „Bolj previden, pazen, pozoren naj bo voznik.“ „Žendarmarija je po postavi zavezana, da ostro pazi na vsak prestop.“

Prijatelj našega lista nam piše: „Vzemimo slučaj: Peljem se po cesti z otroki in ženo v breku. Konji so mirni, vpreženi s trdnimi križnimi vajeti, vozim sam, „pa previdno.“ Kar naenkrat pridrvi izza ovinka avtomobil. Konji se vstrašijo, voz pade čez škarp, nesreča za vso rodbino je tu. Avtomobil oddirja — jaz sem povrhu nesreče še kaznovan. Famosni razglas kaže, da skrbi ministrstvo in vlada le za bogatince in grofe, za nas druge so le kazni, zakaj vse, kar je rečeno v njem, naj bi se strogo ukazalo voznikom avtomobilov. S kaznovanjem nas mirnih, počasnih voznikov in pešcev, ki imamo od avtomobilov le prah, ki je lahko vzrok epidemičnih bolezni, se ne bo ničesar preprečilo. Naša resna zahteva je, da bi se razglasila stroga postava zaradi hitre vožnje avtomobilov, vsaj za Kranjsko. Potem ne bo treba več takih „kozlov streljati“, kot je čudni razglas.

Iz Trnovega. Z žalostnim srcem je treba beležiti, da je odšel od nas kaplan Hrovat. Ta je prvi začel dopisovati pod imenom iz „reške doline“ v „Domoljuba“, napadal je vse splošno, kar ni bilo njegovega mišljenja. Toda drugi so ostali, on pa je moral iti v Senožče, kamor mu kličemo: „Tako delaj, kakor v Trnovem, pa te bode malokdo rad imel, če tudi si kakor angelj na videz.“ Senožčani pozor! Kmalu bode v „Domoljubu“! Večnemu dijaku bode sedaj grozno dolgčas, mogoče jo bode tudi ta popihal! — Mrtvoud je zadel starega Drmaža, trgovca z lesom. — Pomanjkanje krme je letos res občutljivo. Nekateri gospodarji hodijo kositi staro travo „riž“, da krmijo žnjo. Zato pa gospodarji sedaj bolj pazijo, da bodejo pridelali več krme, kajti povsod so začeli gnojiti z umetnim gnojem, katerega je prišlo pred kratkim še malo v naše kraje. — Trnovski župan Terkan je postal mogočen gospod, tako, da hoče vse sam vedeti in znati. Ako ga poprosijo kmečki fantje „licenca“ za ples, jim ga noče dati; ako pa potem vseeno napravijo, naredi, kakor se mu zljubi, ene kaznuje, druge pa ne. Tudi nekaj je prišel na ogled in ker ni obveljalo, kar je rekel, je začel kričati na dotično njemu nasprotujočo osebo, da ne sme nikdar več priti v občinsko pisarno, ako pride, ji bode pokazal vrata. Pa recite, da ni vse-mogočen in vseveden! Tužna občina, kjer je tak župan, ki se na vsakega obregne in je sploh sila ohol in ošaben, misleč, da mu ni para.

Pri požaru v Coolingwodu zgoreli so v šoli tudi trije 10—13 let stari otroci bivšega kovača v Matenjivasi Jakoba Samsa, dočim je četrtega učiteljica v naročju rešila iz gorečega poslopja. Žalost starišev je nepopisna, osobito ker so bili ponesrečeni otroci prvenci.

Narodno gospodarstvo.

Presajanje mladih drevesc zahteva nekoliko previdnosti in izkušnje. Najsigurnejše se primejo zdrava krepka drevesca z obilnimi koreninami. Uspevanje dreves pa je odvisno tudi od pravilno pripravljene jame, od

časa v katerem presajamo, od prave oddaljenosti in od pazljivega gnojenja mladih drevesc. Drevesca presadimo pomladi ali že proti koncu zime, kadar zemlja ni premokra, da se da lahko raztrositi med korenine. Izkopanih drevesc ne smemo puščati na prostem, ker jim solnce in zrak škodujeta. Drevesca, katerih ne moremo takoj vsaditi, se shranijo na hladnem prostoru, zavijejo se v slamnate plahte in mokre cunje, če pa morajo dolgo čakati, jih je najbolje zakopati v zemljo. Odlomljene korenine se odrežejo še le pred sajenjem. Z ostrim nožem se odstrani korenina z ranjenim mestom tako, da je odrezana stran navzdol obrnjena. Korenine je treba kolikor možno malo rezati, tudi slabe koreninice naj se le malo prikrajšajo. Drevesce ne sme priti pregloboko v zemljo, ker se pozneje pogrezne. Gleda naj, če je jama globoka, za pet prstov višje iz zemlje, kakor v drevesnici, če je zemlja lahka, pa za tri prste. Okoli korenine se nasuje z lopato najboljše zemlje, ki se z rokami razdeli med korenine. Ko so korenine dobro pokrite, se zemlja krog drevesca z nogami potepta, potem se zopet nasuje prsti, da se zemlja poravna. Slednjič se drevescu še pognoji. Pognojenje vrh zemlje je bolje, kakor če gnoj nakopičimo pod drevescem v jami, ker se tu ne more razkrajati. Z gnojnico zalivati novo vsajenim drevescem je škodljivo.

Vrednost svinjskega gnoja. Vrtnarjem je dobro znano, da gre glavnata solata rada prehitro v cvet, posebno ob suhem, vročem vremenu. Temu nedostatku se deloma odpomore, če pognojimo zemljo, kamor sadimo solato s čvrstim, svinjskim gnojem. Ta gnoj se namreč razkrajja le počasi in tudi učinkuje le polagoma, zato rastline ne poženejo tako hitro. Tudi prehitra rast drugih rastlin se lahko omeji s svinjskim gnojem. Umen vrtnar doseže lahko s tem ravnanjem poznejši pridelek.

Ali naj bo seme staro ali sveže? S poskusi je dognano, da kaljivost nekaterih semen ni največja v prvem letu, ko se je seme pridelalo. Nekatera semena jako dobro uspevajo tudi če so starejša, posebno kumare, redkev, korenje in kolerabe.

Reja gosi. Gos nese do konca marca. Ko je znesla 10—20 jajec, izpuli na trebuhu nekoliko perja in naredi na slami gnezdo. Gnezdo pustimo kjer ga je napravila. Podložimo ji 7—12 jajec. Gos vstrajno in dobro vali; vsak dan jo vzdignemo z gnezda, da se očisti in naje.

Kako se boje Nemci pred boleznijo na krompirju. Februarja je bila seja semenskega oddelka „Nemške kmet. družbe“. Predlagalo se je, naj se naprosi vlada za milijon mark, da se poskusi in preišče bolezen, ki preti uničiti krompir in ki že razsaja na Nemškem in Danskem. Bolezen je nalezljiva in je že razsajala v letih 1780 in 1842. Bolezen je v listih, ki se zvijajo in v gomoljih.

Žitne cene se ne zvišujejo, ker je upati dobrih žetev. V Rumuniji je ozimina zelo lepa. Za nas je važno, da je tudi ogrska setev dobro prezimila. Gotovo je, da niso trpela polja mnogo od mraza, vsa polja vspevajo in zelene vidno pod uplivom pomladanskega solnca.

Oves. Visoka cena in dobre žetve vplivajo, da kmetje v večji meri sejemo oves. Ker oves zelo rad raste, ga marsikdo slabo pognoji. Kdor dobro pognoji oves, bo dosegel dvojno žetev. Oves ne rabi kalija, ne fosforja, potrebuje pa dušika. Zato je gnojenje s čilskim solitrom na mestu in se izplača bolj kot drugod. Za hektar ($1\frac{3}{4}$ orala) rabimo 150—200 kg čilskega salpetra, s katerim gnojimo 3 krat. Prva tretjina se naj trosi kmalu po setvi, druga, ko je setev vzknila, zadnja, ko oves prav dobro raste.

Čilski soliter se ne sme trositi na mokra tla. Najboljše ga je trositi na suho, kadar se pripravlja na dež. Rastline ga hitro porabijo, zaradi tega se naj ne trosi preveč. (1 kg stane pri kmetijski družbi 35 h, 100 kg 33 K.)

Kako naj jemo. Ne jej prevročih, ne premrzlih jedil! Oboje je za zobe in želodec slabo. Jej počasi in zgrizi dobro. Ne bodi čez želodec prevezan. Ne pij pred jedjo. Gospodinje naj kolikor morejo menjajo s hrano. Po večerji ne hodi takoj spat!

Po svetu.

Vojaki dobe dopust za časa žetve. Vojno ministrstvo bo dalo v letu 1908. vojakom, ki so sinovi kmetijskih posestnikov za čas žetve tritedenski dopust. Določilo se je, da tega dopusta ne bodo deležni vojaki: konjeniki in topničarji, kateri opravljajo konje. Iz podrobnih podatkov povzamemo tudi, da se nikakor ne bodo pošiljali vojaki na dopust, če je v njihovih domačih krajih nalezljiva bolezen. Ministrstvo bo izposlovalo, da dobe vojaki znižane vožnje. Če se bo letošnji poskus obnesel, da ne bo dopust preveč oviral napredka v vojaških vednostih, bo ministrstvo uvedlo trajno to vredbo.

Islandska komisija, ki zboruje v Kodanju, je proti danski vladi radikalno izjavila, da bodo Islandci potem občnega ljudskega glasovanja odločili, ali bo Island odslej še zvezan z Dansko ali postane samostojna država. Otok Island je trikrat večji kot Danska. Danci so vsako leto prispevali z 60.000 K k islandskemu proračunu. Če so bili Islandci tudi že dozdej skoro popolnoma avtonomni, samosvoji, vendar zahtevajo popolno ločitev. Danski kralj Friderik se bo imenoval potem tudi islandski kralj. Nič ni pomagalo, da so Danci povabili Islandce 1. 1906 na poset v Kodanj in se jim sladkali na pojedinah, pri katerih je bil celo kralj prisoten.

Kri teče v severni Afriki. Od vstanka v Maroki se poroča: Po bojih dne 15. marca so streljali Francozi s šrapneli v daljavi 3 km (to je 30 minut daleč) na tabore Šavja-Marokancev ter vsmrtili mnogo moških, pa tudi več žensk in otrok.

Močen vihar na Savi in Donavi. Dve ladji z lesom sta se potopili. Promet po vodi med Zemunom in Belgradom je vstavljen.

V Trstu je trčil zaradi močnega vetra parnik Alice ob molo in se nekoliko poškodoval.

3% v Londonu. Angleška banka je letos že petič znižala obrestno mero. Zdaj znaša 3% in bo najbrže še padala, 1. januarja je znašala še 7%, jeseni pa skoro 8%, to zaradi vpliva ameriške krize. Čudna je ta izpremema, vendar razumljiva, ker letos angleški obrt in trgovina ne rabita toliko denarja kot prej. Tkalnice, ladjedelnice in strojedelnice pogrešajo obilnih naročil. Cena železa pada, premog bo cenejši. Tudi trgovina nazaduje, ker se rabi v predelavanje manj surovin iz drugih dežel. Razven tega je došlo banki letos iz Transvala razmeroma še več zlata iz pridobljenih burskih držav kot lani v prvih dveh mesecih. (Lanskih 27 milijonov funtov sterlingov (1 funt sterlinga = 24 K) so porabili Angleži v obrti in trgovini). Angleško znižanje obrestne mere je posebne važnosti in bo vplivalo tudi na druge banke.

10.000 hiš za delavce, ki delajo na polji, bodo zidali na Ogrskem. Mesta in občine bodo preskrbele denar, država pa bo plačala obresti. Delavci bodo plačevali 25 let po 60—80 kron na leto, potem bodo hiše njihova last.

Na spečo ljubico je streljal v hotelu na Dunaju natakhar Kumer. Ljubica je vpila, ljudje so trkali na vrata, mož je še nase dvakrat vstrelil. Ljubica je bila v štirih tednih zdrava, on se je le lahko ranil. Storil je to, ker je ni mogel poročiti. Upal je namreč, da bo mnogo podedoval po materi, pa je dobil le toliko dedščine, da je plačal dolgove. Obsojen je bil te dni na šest mesečno ječo.

Knez male države Monako je hotel 28. marca predavati v Rimu o morjeznanstvu, ker že dolgo sam proučuje morje, njega rastlinstvo in živalstvo, ker nima nič drugega dela. Zdaj je brzojavil, da odpove zaradi bolezni predavanje. Govori se pa, da se je zbal papeža, ki zahteva, da noben katoliški vladar ne obišče italijanskega kralja.

Londonski postopači. Na stotisoče jih je že in letos jih bo še več, ker prihajajo ljudje iz Amerike in ni dovolj naročil za delo. Kakšen je postopač? Obleka mu je zelenkastorjave, zastarele barve, brez srajce je, krog vratu ima ruto, na glavi okroglo kapo, v ustih pipo. Česa nima? Brez opravka je, brez rodbine, brez stanovanja, brez denarja, brez pravic, brez dolžnosti je. Najmodrejši v državi, politiki in zakonodajalci se trudijo, da bi zmanjšali število postopačev. Vse zaman! Pred kratkim je povedal minister Burns, ki ima zdaj 48.000 K dohodkov in je sam izšel iz delavskega stanu, sledeče v zbornici: „Postopač se spreha zjutraj po gajih našega mesta in posluša tod vojaško godbo: Potem zajtrkuje na tuje stroške. Sreča prijatelja ter izve, da sprejema danes kralj ministre in hiti k palači zijala prodajat. Opoldne mu ponujajo dobrodelna društva jesti, popoldne bere časopis, zvečer pije čaj. Ponoči pa se spreha ob Temsi, kjer mu ponudijo listek za brezplačno hrano“. Burns je dosegel, kar je hotel: izzval je bučen smeh. Vendar je več vrst postopačev. Taki, ki so imeli slabe stariše, očeta niso poznali, njih matere pa so bile pijanke, ki

jih niso vzredile s svojim mlekom, taki, ki žive od mladosti po cestah in ničesar ne znajo, ki zgodaj beračijo, krošnjarijo in čakajo napitnin. Tem hoče odvzeti Burns po pravici podporo. So pa še drugi, ki jih je magnet London izvabil iz kmetov. Dela ne najdejo, saj delajo stroji. Ali so odpuščeni kaznjenci, katerih si ne upa nihče sprejeti, ali pa so ljudje, ki so izgubili, kar so imeli. Zakaj, kdor je preživel le par dni pod milim nebom, čigar obleke pričajo o vremenu in nevremenu, ta si v Londonu težko opomore. Med postopači so tudi nekdanji grofi, umetniki, možje, ki govore po več jezikov, tudi doktorji (pijanci). Da bi mnogi radi delali, kaže dren, kjer se oddaja delo. Celi regimenti do 1000 mož pričakujejo neverjetno zgodaj in se potem bojujejo za delo pri ladjah, ki privažajo živila iz Kine, Indije in Afrike v London. Najmočnejših nekaj se pririne, da dobi delo, drugi se vračajo v mesto, dokler se ne vstavijo na kakem oglu. Največji sovražnik postopačev so mrzle noči. K sreči je v Londonu velikansko dobrodelno društvo — „rešilna vojska“. V vsakem okraju ima rešilna vojska prenočišče s posteljami v dolgih vrstah. Sobe so čiste, v posteljah morska trava, prevlečena z usnjem. Vse postelje so vedno polne. Tukaj krpajo postopači obleko in čevlje. Toda za vse ni prostora. Pozimi jih stoji vsako noč nad 1000 ob Temsi, se stiskajo skupaj in čakajo polnoči. Takrat se pripeljejo oficirji „rešilne vojske“. Tisoč glav se obrne tjakaj, to narekujeta mraz in želodec. Dva oficirja se vstopita in pustita po dva in dva moža mimo sebe naprej. Vsak dobi rdeč listič. Ž njim se pehajo naprej proti jedilnici, kjer dobe zanj kruha in juhe. 20 minut sme vsak ostati v dvorani, nihče tod ne govori, le žlice se slišijo in premikajoče čeljusti se vidijo. Potem pa stopi mož na oder in govori ljudem: „Ne izgubite upanja, Bog vas ljubi kot druge. Mogoče je, da vam še danes zasiže sreča. Če ste sami krivi svojega gorja (pijančevanje je tudi na Angleškem ljudska nesreča) se poboljšajte, nikdar ni prepozno zato.“ Nihče se ne zmeni za ta govor, vsem je le do tega, da se ogrejo. Mož pa nadaljuje: „Žal mi je, da Vam ne moremo več pomagati. Vaš čas je potekel. Lahko noč! Gospodje!“ Počasi se izpraznuje dvorana. Vanjo pa vrvi nova plast mož, ki so nestrpno čakali zunaj. Po tem dogodku pa stoje postopači posamezno zopet pod milim nebom. Vleči si ne upajo. Dostikrat se zgodi, da se vsede vtrujen potnik na klop in tam zmrzne. In zadnjič je starec, ki je taval z lističem v roki proti jedilni, na poti onemogel. Iztegnil je še roke in vpil: „Pomagajte“, zgrudil se je potem in našel pot, na kateri najde pomoč in rešitev končno vsakdo, če je tudi postopač.

Žalosten konec matere in otroka. Ljudmila Hladeček, žena pridnega mizarja na Dunaju, je bila težko bolna na pljučih. Njen najmlajši sinček pa je trpel na očeh. Večkrat je izjavila, da bi najrajši umrla, Minulo soboto so bile vrata zakljenjena od znotraj, ko so prišli mož in dve hčeri domu. Odpahnili so vrata in našli mater na visokem oknu in Janezka na vratih obešene.

Število doencev, ki so umrli v zadnjih desetih letih v Avstriji, presega število vseh drugih modernih držav, kakor izkazuje statistika. In vendar je za izučene in pridne ljudi še mnogo dela v Avstriji, bodisi v obrtu, ki se razvija, bodisi v kmetiji, kjer pogrešamo delavcev. Nemci se pritožujejo, da Slovanke, Čehinje in tudi Slovenke (n. pr. na Južnem Štajerskem) boljše vzrejujejo otroke, da je umrljivost pri nemških otrokih večja kot pri naših in da bodo Slovani zaradi tega dejstva izpodrinili Nemce iz njih dobrih mest. Želimo, da bi slovenske matere, ki so dovolj močne in zdrave, da hranijo majhne otroke same, ker to nam najbolj ohranja nežno deco in ki skrbno pazijo na otroke, vstrajale v svojem lepem delu in da bi pri vzgoji otrok tudi pomagali očetje v začetku tako, da ne preoblagajo žene s preteškim delom, v poznejši dobi pa z dobrim zgledom in poukom mladine!

Še 32 vpokojenih ministrov ima Avstrija odkar je umrl stari Plener. To število se morda v kratkem zopet zviša. Aktiven minister ima, če je ministrski predsednik, na leto 24.000 kron plače in 24.000 kron aktivitetne doklade; navaden minister pa ima 20.000 kron plače. V pokoju pa ima minister brez ozira na to, če je bil tudi le 24 ur v službi, 8.000 kron, kar pa cesar lahko zviša na 20.000 kron. Izmed naših 32 ministrskih penzionistov jih je več takih, ki imajo zvišano pokojnino.

„Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju“ nam je poslalo svoje letno poročilo, ki znova jasno kaže, kako veliko socialno delo vrši to združenje. Nič manj kakor 62.515 kron se je tekom 19 let razdelilo med potrebne slovenske visokošolce, poleg tega pa si je društvo zasnovalo glavnico, ki šteje danes 20.815 kron. V letu 1906/07 so znašale podpore 4250 kron, ki so se razdelile med 347 prosilcev tako, da odpade na enega povprečno K 12.25 mesečne podpore. Poročilo naglaša, da se je med slov. dijaštvom pojavilo resno in trezno uvaževanje važnih društvenih nalog. Vsakogar, ki ima kaj srca za našo mladino, prosimo da agitira in zbira prispevke za „Podporno društvo“, katerega blagajnik je dr. Klement Seshun, dvorni in sodni odvetnik, Dunaj I, Singerstrasse 7.

Za kratek čas.

Porabil je priliko. Mlad mož (še pred kratkim poročen): „Pomisli, ko me je videla ženica prvič njuhati tobak, ji je bilo tako slabo, da je omedlela.“ Prijatelj: „In kaj si storil?“ Mladi mož: „Hitro sem ponjuhal še enkrat, predno se je vzbudila!“

Iz šole. Učitelj: „Božič je torej vsako leto v decembru enkrat. Kdo ve za praznik, ki je tudi enkrat v letu, vendar ni vselej v istem mesecu?“ Pepica: „To je krst.“

Mestni ženin. „V treh mesecih poročim svojo nevesto, če se mi dotlej ne posreči boljše najti.“

Pri zavesti. „Ali vaš mož še vedno leži nezavesten?“ „Da še vedno! Samo danes zjutraj me je že enkrat imenoval: Ti neumna koklja!“

Loterijske številke.

Dunaj, 21. marca 71 26 66 35 40
 Brno, 24. marca 52 24 59 2 30

Kašelj!

5245

notarsko poverjenih spri-
 čeval dokazuje, kako zdra-
 vilne so

Kaiser-jeve

Kdor

ljubi svoje zdravje, ga
 odpravi.

prsne karamele s 3
 smrekami

Zdravniško preizkušeno in priporočeno zoper **kašelj, hripa-
 vost, katar, zaslišenje, krčeviti in oslovski kašelj.**

Zavoj 20 in 40 vin. Škatljica 80 vin.

Zalogo ima **I. Hus**, lekarnar v **Vipavi**.

Na prodaj je

lep bik=plemenjak

simentalski križanec, rumeno-belo lisast, **licenciran**,
 2 leti 4 mesece star. Cena po dogovoru.

Alojzij Bizjak, posestnik, Mali Otok pri Postojni.

UČENEC

krepak deček se sprejme v **trgovino mešanega blaga**
 v **Senožečah**.

Anton Sadnek, trgovec v Senožečah.

VABILO

na

XIV. občni zbor

Posojilnice za ilirsko-bistriški okraj,
 registrirane zadruga z neomejeno zavezo

v Trnovem,

kateri se bode vršil

v nedeljo, 29. marca t. l. ob 3. popoldne

v posojilnični pisarni v Trnovem

s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje revizijskega poročila z dne 17. junija 1907 o delovanju
 in poslovanju posojilnice 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo in na-
 sveti nadzorstva. 4. Odobritev letnega računa za leto 1907. 5. Volitev
 članov načelstva in nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor ob 3. uri popoldne ne bi bil sklepčen, se
 bode vršil eno uro pozneje drugi občni zbor, ki bode sklepal brez-
 pogojno.

V Trnovem, dne 18. marca 1908.

Načelstvo.

Prsni sirup

proti prehlajenju, **kašlju**,
 hripavosti in prsnim bole-
 činam 1 stekl. z rab. nav.
 1 K 40 vin. — **Prsni čaj**
 1 zavoj 50 vin. — **Sok**

proti **oslovskemu kašlju za otroke** 1 stekl. 70 vin. —
Mazilo proti trganju in revmatizmu 1 stekl. 1 K. —
Mazilo proti ozebkom 1 lonček 70 vin. — **Čisto ribje**
 olje 1 stekl. 1 K.

Razpošilja vsak dan po pošti

lekarna pri Mariji pomočnici v Vipavi.

Edina zaloga izven pivovarniškega kartela!		Edina zaloga izven pivovarniškega kartela!	
Ne v kartelu!	P. n. gg. gostilničarjem priporočila izvrstno, uležano pivo v sodčkih in steklenicah	Zaloga delniške pivovarne Zalec-Laškity v Matenji vasi.	v kartelu!
Edina zaloga izven pivovarniškega kartela!		Edina zaloga izven pivovarniškega kartela!	

Notranjska posojilnica v Postojni

registrirana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 dopoludne.

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne
 dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji
 najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osebni kredit po 6% .

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**,
 posojila se izplačujejo le ob **petkih**.